

Asia: VN/31603/2024

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Lausuntopyynnön diaarinumero VN/31603/2024

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Suomen Kylät ry on tutustunut yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategian 2025-2029 luonnokseen ja haluaa lausua siitä seuraavaa:

On erinomainen asia, että vuonna 2021 laadittua edellistä, Suomen ensimmäistä yhteiskunnallisten yritysten strategiaa ollaan päivittämässä. Yhteiskunnallisen yrittäjyyden ja yhteisötalouden monitahoinen kehittäminen sekä tunnettuuden lisääminen ovat tärkeitä tavoitteita myös kylä- ja korttelitoiminnan sekä paikallisen kehittämisen näkökulmasta.

Yhteisötalouden tunnetuksi tekeminen on tärkeää

Ensimmäinen huomiomme liittyy strategian otsikkoon, jossa yhteiskunnallisten yritysten rinnalle on nostettu nyt myös yhteisötalouden käsite.

Monet maaseudun paikalliset toimijat, esimerkiksi kyläyhdistykset, toimivat strategialuonnoksessa kuvattujen yhteisötalouden periaatteiden mukaisesti. Toimintaa pyöritetään kyläläisten voimin, kyläläisten itse päättämillä tavoilla, ja mahdollinen taloudellinen tuotto käytetään kylän ja sen asukkaiden hyväksi.

Tällaisen toiminnan kohdalla voidaan puhua yhteisölähtöisestä yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä. Toimijoilla voi olla hyvinkin merkittävä rooli paikallisiin tarpeisiin vastaamisessa etenkin alueilla, joilla

perinteinen julkinen tai yksityinen sektori eivät toimi. Niillä voi olla tärkeä rooli paikallisen kehittämisen moottorina, työllistäjänä ja palvelujen tuottajana sekä yhteisön sosiaalisen pääoman, osallisuuden ja tulevaisuuden uskon vahvistajana.

Monet yhteiskunnallisen yrityksen tavoin toimivat tahot eivät tänä päivänäkään vielä tunnista tätä erityisluonnetta eivätkä siten myöskään osaa hyödyntää yhteiskunnallisen yrittäjyyden avaamia mahdollisuuksia kehittää yhteisön toimintaa. Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden käsitteiden tunnettuuden lisääminen on tärkeää, jotta toimijat tunnistaisivat käytännön toimintansa erityisluonteen ja yhteiskunnallisen merkityksen.

Palvelujen tuottamista ei tule jättää vapaaehtoisuuden varaan

Toinen huomiomme liittyy strategialuonnoksen lukuun 5.2.2. Yhteisötalous vastaa paikallisyhteisöjen tarpeisiin. Tekstissä todetaan, että kaupalliset ja julkiset palvelut keskittyvät yhä enemmän suuriin keskuksiin, ja että kehitys heikentää palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Luvussa viitataan parhaillaan valmisteilla olevan maaseutupoliittisen selonteon arvioon, ”ettei palveluiden tuottaminen vapaaehtoisvoimin riitä vastaamaan kasvavaan kysyntään”.

Suomen Kylät ry pyytää kiinnittämään huomiota tähän lauseeseen, kun strategialuonnosta viimeistellään.

Se, että strategiassa puhutaan tällä tavoin yhtä aikaa vapaaehtoistyöstä, palvelujen tuottamisesta ja yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä, voi johtaa väärinkäsityksiin. Tällainen puhe antaa herkästi vääristyneen kuvan, että vapaaehtoiset tai yhteiskunnalliset yritykset hoitaisivat maaseudun ja haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden tarvitsemat palvelut ilman, että julkinen valta kantaa vastuuta palvelujen rahoituksesta. Näin ei tule ajatella.

Yhteiskunnallisten yritysten tavoin toimivat yhdistykset ovat monissa maaseutukunnissa toki paikallisesti merkittäviä palvelujen tuottajia. Ne pitävät yllä monia ihmisten hyvinvoinnin kannalta tärkeitä puitteita kuten liikunta- ja retkeilypaikkoja, latuja, uimarantoja ja laavuja. Ne myös ylläpitävät maaseudun elintärkeää infraa kuten vesihuoltoa ja paikallisteitä. Isoa osaa näistä tehtävistä hoidetaan vapaaehtoisvoimin. Mutta on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millaisista palveluista puhutaan. Julkisen vallan vastuulle kuuluvia lakisääteisiä palveluja ei pidä ajatella tuotettavan vapaaehtoisvoimin. Tähän ovat kiinnittäneet huomiota myös tutkijat (mm. Pihlaja 2010, Rinne-Koski ja Lähdesmäki 2023).

Suomen Kylät ry korostaa, että paikalliset yhteisötalouden toimijat ja yhteiskunnalliset yritykset voivat olla merkittäviä ja hyvinkin houkuttelevia kumppaneita kunnille ja hyvinvointialueille, koska niiden toiminta vahvistaa paikallista toimijuutta ja elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja yhteisöjen resilienssiä. Jos niiden toivotaan ottavan vastuuta palvelujen tuottamisesta, on kysymykset palvelujen tuottamisen rahoituksesta ratkaistava – yhteiskunnallinen yrittäjyys ei itsessään ole siihen

ratkaisu. Tällaisen toiminnan kehittymistä maaseudun paikallisyhteisöissä jarruttaa erityisesti rahoituksen epävarmuus sekä järjestöväen ikääntyminen ja aktiivisten toimijoiden vähäinen määrä.

Louhelainen Suvi  
Suomen Kylät ry